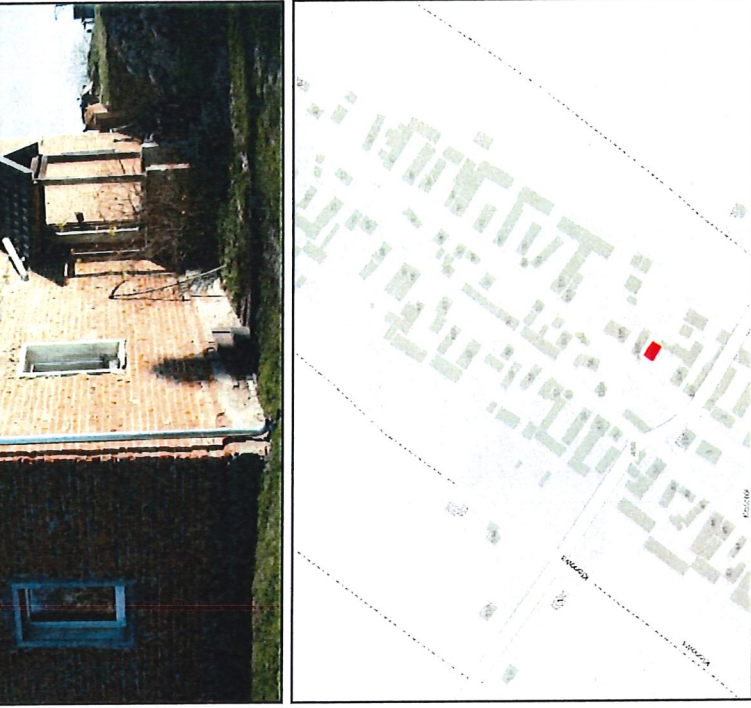

GEZ 54	KARTA ADRESOWA ZABYTKU		3. Miejscowość Czeska Wieś
1. Nazwa	Budynek mieszkalny	2. Czas powstania 4 ćw. XIX w.	4. Adres Czeska Wieś nr 107, dz. nr 447/5
7. Fotografia z opisem wskazującym orientację w stosunku do sąsiednich terenów lub stron świata albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym 			
5. Przynależność administracyjna województwo opolskie powiat brzeski gmina Olszanka 6. Formy ochrony Zarządzenie Nr WG-VII-55/2016 Wójta Gminy Olszanka z dnia 1 sierpnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Olszanka			

1. Widok od zach. 2. Widok od pld.-zach. 3. Widok od pñ.-zach. 4. Lokalizacja.

8. Historia, opis i wartości

Wieś po raz pierwszy wzmiankowana w 1310 r. jako *Bohemorum villa*, a następnie w 1358 r. jako *Bongischdorf*, w 1416 r. jako *Bernyschdorff*, a w 1417 r. jako *Bömischorff*. Pierwszymi znanymi właścicielami wsi był ród Pogorzeliów, właściciele klucza michałowskiego, w rękach którego miejscowość znajdowała się co najmniej od roku 1315. Z rodem tym należy wiązać budowę kościoła. W początku XV w. w Czeskiej Wsi odnotowano dwór lub sołectwo, a także młyn. W 1533 r. wieś nabył Melchior Hirsch, od którego przejął ją książę brzeski Jerzy II, który z kolei przekazał wieś miastu Brzeg w zamian za Czepielowice. We władaniu miasta pozostawała do reform administracyjnych państwa pruskiego z 1874 r., kiedy likwidacji uległa gmina Czeska Wieś, a miejscowość weszła w skład okręg administracyjny Janów Wielkie. W 1534 r. w księstwie brzeskim wprowadzono reformację, co wiązało się z przekształceniem kościoła na ewangelicki. W tym czasie istniał już folwark. W 1718 r. miała miejsce rozbudowa kościoła w ramach której nadbudowano wieżę i dobudowano krużgół. W opisie statystycznym Śląska z 1783 r. we wsi wymieniono kościół, szkołę ewangelicką, a także 34 zagrody kmiecie, 24 zagrodnice i 11 chatupniczych. W tym czasie miejscowość liczyła 420 mieszkańców. Kolejny spis statystyczny z 1845 r. wymienia kościół, szkołę ewangelicką, wolne sołectwo oraz 114 domów. Wieś zamieszkiwało 547 osób.

Budynek datowany na 4 ćw. XIX w. Wzniesiony w centralnej części wsi, zwrócony szczytem w kierunku drogi. Założony na planie prostokąta, podpiwniczony, parterowy z wysokim poddaszem, nakryty dachem dwuspadowym. Murowany z czerwonej cegły, obecnie nieotynkowany, z pokryciem dachowym z dachówki zakładkowej w kolorze antracytowym. Elewacja północno wschodnia z pojedynczym wlotnym otworem drzwiowym oraz pojedynczą blendą w poddaszu. Elewacja północno zachodnia w parterze trójosiowa, w dwupoziomowym szczycie jednoosiowa, z dwoma niewielkimi otworami wentylacyjnymi flankującymi otwór w dolnej partii. Elewacja południowo zachodnia trójosiowa, z otworem wejściowym w osi środkowej poprzedzonym terenowymi schodami z murkami bocznymi na których wspierają się drewniane słupy podtrzymujące dwuspadowy daszek. Dekoracja architektoniczna zachowana w postaci grzymsów koronujących, ujmującego szczyt, a także wydzielającego partię poddasza. Otwory okienne i drzwiowe zamknięte prosto. Okna PCV jednokształne, jednopoziomowe. Drzwi współczesne, w elewacji półn.-wsch. PCV, przeszklone.

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Pokrycie dachowe zostało wymienione w ostatnich latach na ahistoryczne. Wody opadowe odprowadane są poprzez rynny i rury spustowe tuż pod mury budynku. Mury bez widocznych odchyleń, z pojedynczymi spękaniem, w partiach dolnych ze śladami zawilgożenia oraz wysoleniami. Tynki zostały niemal w całości skute. Odsłonięte partie ceglanych murów z widocznymi ubytkami zapraw, w szczególności w partiach dolnych, a także z ubytkami i uszkodzeniami cegły. Ślady na elewacjach, a także forma niektórych otworów wskazują na zmiany w otworowaniu. Stolarka w całości wymieniona została na okna i drzwi w formach ahistorycznych.

Postulaty:

- rozpoznanie i wyeliminowanie przyczyn zawilgożenia murów,
- wykonanie tynków wapiennych na bazie wapna hydraulicznego,
- w przypadku podjęcia remontu budynku należy dążyć do: przywrócenia pierwotnej formy i rozmieszczenia otworów z dopuszczeniem stosowania blend, przywrócenia stolarki w formach powtarzających rozwiązania historyczne; przywrócenia historycznego rodzaju pokrycia dachowego tj. dachówki karpłówki układanej podwójnie w koronkę

10. Wykonanie karty (autor, data i podpis)

Grzegorz Naumowicz, 31.01.2026 r.

11. Zanotowanie karty (podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

*dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków